

Στόχος: η ανάπτυξη

Η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρόν φυλλάδιο εκδίδεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, δανικά, ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, ολλανδικά, πορτογαλικά, σουηδικά και φινλανδικά.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας
Εκδόσεις
B-1049 Bruxelles/Brussel

Το κείμενο ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2003.
Εξωφύλλο: Laura Dwright/Van Parys Media

Δελτίο βιβλιογραφικής κατάταξης υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004

ISBN 92-894-6142-X

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2004
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Στόχος: η ανάπτυξη

Η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

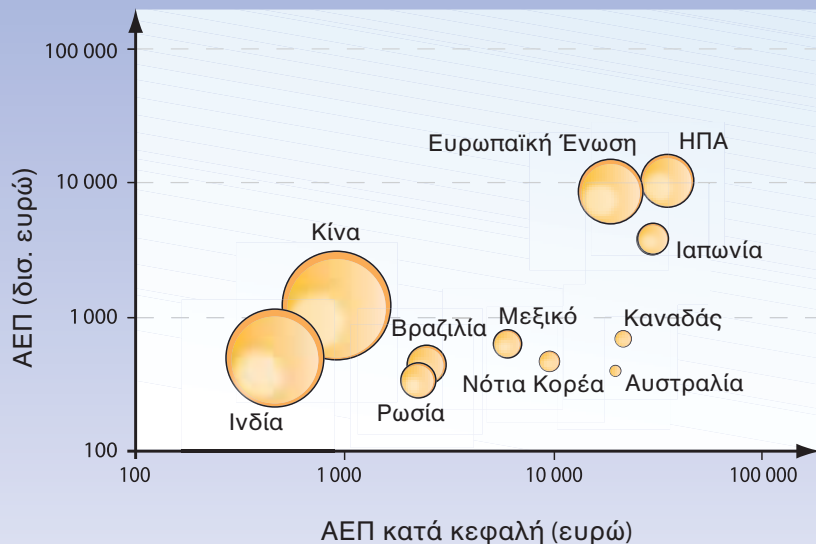
Από τον κατακερματισμό στην ενοποίηση	3
Τα πρώτα θεμέλια	6
Η κατάργηση των εμποδίων συνεχίζεται	7
Η ενιαία αγορά	9
Τα οφέλη του ανταγωνισμού	10
Οικονομική και νομισματική ένωση	11
ΟΝΕ: το ξεκίνημα	13
ΟΝΕ δεν είναι μόνο το ευρώ	15
Ο αντίκτυπος του ευρώ	17
Τι πρέπει ακόμη να γίνει	19
Χτίζοντας το μέλλον	21
Άλλες πηγές ενημέρωσης	22

Από τον κατακερματισμό στην ενοποίηση

Η οικονομική και κοινωνική πρόοδος και η συνεχής βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας αποτελούν θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι στόχοι αυτοί διακηρύσσονται στη συνθήκη της Ρώμης, με την οποία το 1957 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που μετεξελιχθηκε στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ένωσης είναι ότι έχει γίνει σε 50 μόλις χρόνια η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη στον κόσμο, στην οποία δώδεκα χώρες χρησιμοποιούν το ίδιο νόμισμα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούνταν στην αρχή από χωριστές εθνικές οικονομίες. Για να μπορούν να κυκλοφορούν μεταξύ των χωρών αυτών, τα αγαθά έπρεπε να σταματούν στα σύνορα για διοικητικές διατυπώσεις και πληρωμή τελωνειακών δασμών. Σήμερα, αντίθετα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια ενιαία οικονομία. Τα εμπορεύματα διασχίζουν ελεύθερα τα εθνικά σύνορα. Τα πρόσωπα, τα κεφάλαια και οι επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες (όπως οι αεροπορικές εταιρείες, οι τράπεζες και οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών) κυκλοφορούν και δραστη-

Μεγάλες οικονομίες του κόσμου

Στο σχεδιάγραμμα συγκρίνονται οι μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου σε λογαριθμική κλίμακα. ΑΕγχΠ = ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, δηλαδή συνολική αξία που παράγει κάθε χώρα στη διάρκεια ενός έτους.

Το μέγεθος κάθε «κύκλου» αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό. Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν το 2002.

ΕΕ = 25 κράτη μέλη, στα οποία περιλαμβάνονται τα δέκα που θα προσχωρήσουν το 2004.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Παγκόσμια Τράπεζα.

ριοποιούνται σε όλη την Ένωση με μια ελευθερία που δύσκολα θα μπορούσε να φαντασθεί κανείς πριν από 50 χρόνια, χάρη στη σταδιακή κατάργηση των φραγμών μεταξύ των εθνικών οικονομιών — μια διαδικασία γνωστή ως «οικονομική ενοποίηση».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί ωστόσο να επαναπαυτεί στις δάφνες της. Παρά τη σημαντική βελτίωση των συνθηκών ζωής των πολιτών της, η ΕΕ δεν είναι ακόμα τόσο ανταγωνιστική όσο θα μπορούσε να είναι σε διεθνές επίπεδο. Αν δεν αξιοποιηθεί πλήρως το οικονομικό της δυναμικό, δύσκολα θα μπορέσει να δημιουργήσει μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και να προστατεύσει τους λιγότερο εύπορους πολίτες της.

Σ' αυτό μπορεί να συμβάλει η μεγαλύτερη ενοποίηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί, η εμπειρία των τελευταίων 50 χρόνων μας έδειξε ότι η οικονομική ενοποίηση ανοίγει το δρόμο για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Επιτεύγματα και στόχοι

Τα τρία κυριότερα ορόσημα από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

- η τελωνειακή ένωση·
- η ενιαία αγορά·
- η οικονομική και νομισματική ένωση.

Η τελωνειακή ένωση άνοιξε το δρόμο για το ελεύθερο εμπόριο των αγα-

θών. Η ενιαία αγορά κατέργησε τις διοικητικές διατυπώσεις που εμπόδιζαν ακόμα τη διακίνηση των εμπορευμάτων και δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών. Η οικονομική και νομισματική ένωση κατέργησε τα περισσότερα από τα τελευταία εμπόδια στις διασυνοριακές επενδύσεις. Καθιέρωσε ένα ενιαίο νόμισμα —το ευρώ— και μια συντονισμένη προσέγγιση στην οικονομική πολιτική.

Πολλά πρέπει ακόμα να γίνουν: Οι επιστήμονες από διαφορετικές χώρες που επιθυμούν να συνεργασθούν στον τομέα της έρευνας αντιμετωπίζουν ακόμα δυσχέρειες. Οι δημόσιες αρχές και οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης δεν εκμεταλλεύονται όσο θα μπορούσαν τις δυνατότητες να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες στις πιο ανταγωνιστικές τιμές σε όλη την Ένωση. Η διασυνοριακή παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δεν έχει αναπτυχθεί αρκετά. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να στηρίξει περισσότερο τους επιχειρηματίες που δημιουργούν νέες επιχειρήσεις και να ενθαρρύνει την καινοτομία. Τέλος, πρέπει να αξιοποιηθούν καλύτερα οι δυνατότητες που προσφέρει το Διαδίκτυο για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Ο στόχος που έχει τεθεί είναι μέχρι το 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση να γίνει η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο. Στόχος φιλόδοξος, αλλά όχι ανέφικτος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χθες και σήμερα

Η ΕΟΚ του 1958 ήταν πολύ διαφορετική από τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 1958, το 23 % του πληθυσμού των έξι κρατών μελών —Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες— απασχολούνταν στη γεωργία. Το 2001, το ποσοστό αυτό ανερχόταν πια μόνο στο 4 % για τις 15 και πλέον χώρες της Ένωσης. Το 1958, εργαζόταν στη βιομηχανία το 40 % του πληθυσμού, αλλά μόνο το 29 % το 2001.

Οι υπηρεσίες αποτελούν σήμερα αναμφισβήτητη την κυριότερη πηγή θέσεων εργασίας: το 2001 οι κλάδοι των υπηρεσιών απασχολούσαν το 67 % του πληθυσμού της Ένωσης, έναντι 37 % το 1958. Η τάση αυτή συνεχίστηκε παρά τις διαδοχικές διευρύνσεις με τις οποίες προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορισμένες πιο αγροτικές χώρες, αλλά και άλλες πιο βιομηχανικές: η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο το 1973, η Ελλάδα το 1981, η Ισπανία και η Πορτογαλία το 1986, και η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία το 1995.

Το 1958, οι χώρες που αποτελούν σήμερα την Ευρωπαϊκή Ένωση διέθεταν μόνο 3 000 χιλιόμετρα αυτοκινητοδρόμων περίπου. Σήμερα το δίκτυο των αυτοκινητοδρόμων φθάνει τα 52 000 χιλιόμετρα. Στα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη, μόνο το 6,6 % του πληθυσμού διέθετε αυτοκίνητο. Σήμερα, ένας Ευρωπαίος στους δύο έχει αυτοκίνητο. Και ο αριθμός των αεροπορικών ταξιδιών που πραγματοποιούν κάθε χρόνο οι κάτοικοι της Ένωσης έχει τριπλασιασθεί.

© Jose Luis Pelaez, Inc./Noni Press/Alamy

Πολλά άλλαξαν από την εποχή της δουλειάς στη γεωργία

Τα πρώτα θεμέλια

Η τελωνειακή ένωση αποτέλεσε το πρώτο βήμα για τη δημιουργία μιας ενιαίας οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο εσωτερικό της τελωνειακής ένωσης, η οποία ολοκληρώθηκε το 1968, το εμπόριο είναι ελεύθερο. Από τη Λαπωνία μέχρι τη Σικελία και από τα πορτογαλικά νησιά του Ατλαντικού μέχρι τα απώτερα ανατολικά όρια της Ένωσης, οι επιχειρήσεις δεν καταβάλλουν τελωνειακούς δασμούς. Η δημιουργία τελωνειακής ένωσης εξασφάλισε επίσης ίσους όρους για όσους πραγματοποιούν εισαγωγές από τον υπόλοιπο κόσμο. Οι δασμοί που καταβάλλονται για τις εισαγωγές είναι οι ίδιοι σε οποιοδήποτε λιμάνι, αεροδρόμιο, οδικό ή σιδηροδρομικό σημείο εισόδου.

Τα εμπορεύματα μπορούν να εισάγονται σε μεγάλες ποσότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνέχεια να κατανέμονται σε παρτίδες που προορίζονται για πελάτες σε διαφορετικά κράτη μέλη. Οι εισαγωγείς

δεν είναι πια υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν το λιμάνι του Πειραιά για τα εμπορεύματα που προορίζονται για την Ελλάδα και τη Μασσαλία για τα εμπορεύματα που προορίζονται για τη Γαλλία, αλλά μπορούν να χρησιμοποιούν οποιοδήποτε από τα δύο λιμάνια και για τους δύο προορισμούς. Η αποτελεσματικότητα των εμπορικών δραστηριοτήτων αυξάνεται, οι τιμές είναι πιο ανταγωνιστικές και, παράλληλα, διευρύνονται οι επιλογές των καταναλωτών.

Τα πλεονεκτήματα της τελωνειακής ένωσης ήταν εμφανή από τα πρώτα στάδια. Το 1970 οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών είχαν εξαπλασιαστεί σε σχέση με το επίπεδό τους πριν από δώδεκα χρόνια και οι εμπορικές συναλλαγές τους με τον υπόλοιπο κόσμο είχαν τριπλασιαστεί. Οι οικονομίες τους υπερδπλασιάστηκαν και αναπτύχθηκαν ταχύτερα από την οικονομία των ΗΠΑ.

Μεγαλύτερη Ευρωπαϊκή Ένωση, περισσότερα οφέλη

Όσο μεγαλύτερη είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, τόσο πιο καταλυτική θα είναι η επίδραση της ενοποίησης. Η διεύρυνση της Ένωσης σε 25 χώρες θα έχει κάποιο κόστος σε ένα πρώτο στάδιο, καθώς η Ένωση θα βοηθά τα νέα μέλη της να ολοκληρώσουν τη μετάβασή τους σε ανταγωνιστικές οικονομίες ελεύθερης αγοράς. Ωστόσο, η διεύρυνση έχει και απτά οικονομικά οφέλη για την Ένωση. Η οικονομία των «παλαιών» κρατών μελών θα ωφεληθεί, αφού, όπως αποδείχθηκε και από τις προηγούμενες διευρύνσεις, ο ανταγωνισμός και η μεγαλύτερη κινητικότητα των προσώπων ευνοούν την ανάπτυξη. Στα τέλη της δεκαετίας, η διεύρυνση μπορεί να επιταχύνει την ανάπτυξη των οικονομιών των «παλαιών» κρατών μελών κατά 1 %. Τα νέα μέλη, από την πλευρά τους, μπορούν να αναμένουν μια επιτάχυνση της ανάπτυξής τους μέχρι και 1 % το χρόνο μετά την προσχώρησή τους, κυρίως χάρη στην αύξηση των επενδύσεων και τη μεταρρύθμιση των οικονομιών τους ώστε να είναι πιο αποτελεσματικές. Το βιοτικό επίπεδο και η ποιότητα ζωής θα βελτιωθούν. Η διεύρυνση θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει πάνω από 300 000 θέσεις εργασίας στις χώρες αυτές μέχρι το 2010.

Η κατάργηση των εμποδίων συνεχίζεται

Η δημιουργία της τελωνειακής ένωσης κατέργησε μόνο τους πιο εμφανείς φραγμούς στο ελεύθερο εμπόριο και τον ανταγωνισμό — και επομένως στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Παρέμεναν όμως πολλά άλλα διοικητικά εμπόδια στις συναλλαγές.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι δεν εξαφανίστηκαν. Εξακολουθούσαν να σταματούν τα φορτηγά και τα εμπορικά τρένα για να ελέγξουν τα έγγραφα τους και, συχνά, το περιεχόμενο των εμπορευματοκιβωτίων τους. Το 1988 αυτές οι διατυπώσεις επιβάρυναν την οικονομία και το κράτος με ανώφελα έξοδα 9 δισ. ευρώ το χρόνο.

Οι διαφορετικές τεχνικές απαιτήσεις και οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί αποτελούσαν ένα πρόσθετο εμπόδιο. Τα τεχνικά πρότυπα δεν ήταν λιγότερο ή περισσότερο αυστηρά στη μια ή την άλλη χώρα, απλώς διέφεραν για

ιστορικούς λόγους. Παρά τις μακροχρόνιες προσπάθειες για την καθιέρωση κοινών προτύπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η πρόοδος ήταν αργή τα πρώτα χρόνια.

Επιπλέον, στις περιόδους οικονομικής ύφεσης λόγω των πετρελαϊκών κρίσεων του 1973 και του 1979, η βούληση για την προώθηση της οικονομικής ενοποίησης εξασθένησε. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη αναγνωρίζονταν από όλους, αλλά το βραχυπρόθεσμο κόστος της προσαρμογής φαινόταν δυσβάστακτο. Τα κράτη μέλη δεν ήταν έτοιμα να κάνουν το επόμενο αποφασιστικό βήμα πριν από τις αρχές της επόμενης δεκαετίας.

Το βήμα αυτό ήταν η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, που προετοίμασε την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά. Υπογράφηκε στις αρχές του 1986 και έθεσε σαν στόχο την κατάργηση έως το τέλος του 1992 όλων των φραγμών που εμπόδιζαν ακόμα τις εμπορικές συναλλαγές.

Η ενιαία αγορά περιορίσει τη γραφειοκρατία

Χάρη στην
Ευρωπαϊκή Ένωση
τα ταξίδια είναι
ευκολότερα

Νέες ελευθερίες και για τους πολίτες

Στη διαδικασία ανοίγματος των αγορών αγαθών και υπηρεσιών δεν λησμονήθηκαν οι πολίτες. Από τη δημιουργία της ΕΟΚ, οι πολίτες ενός κράτους μέλους μπορούσαν ευκολότερα να εγκατασταθούν και να εργαστούν σε ένα άλλο. Η ελεύθερη κυκλοφορία επεκτάθηκε σε όσους αναζητούν εργασία, στους φοιτητές, στους συνταξιούχους και όλοι σχεδόν επωφελούνται από αυτήν. Πάνω από 15 εκατ. πολίτες της Ένωσης μετακινήθηκαν για να εργαστούν ή να ζήσουν μετά τη συνταξιοδότησή τους σε άλλη χώρα της Ένωσης. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, τα διαβατήρια όλων των πολιτών της Ένωσης έχουν το ίδιο βαθυκόκκινο χρώμα. Η εποχή που τα τρένα σταματούσαν στα σύνορα για έλεγχο διαβατηρίων αποτελεί επίσης παρελθόν. Οι έλεγχοι καταργήθηκαν στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης από το 1985. Μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία εξακολουθούν να πραγματοποιούν τέτοιους ελέγχους.

Η ενιαία αγορά

Για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς εκδόθηκαν πάνω από 1 000 νομοθετικά κείμενα σε επτά χρόνια. Η ενιαία αγορά αντικατέστησε τους ελέγχους στα σύνορα με συστήματα που βασίζονται στην εμπιστοσύνη και με ελέγχους πριν από την αναχώρηση και κατά την άφιξη. Ενίχχυσε την εμπιστοσύνη στα πρότυπα και τις διαφορετικές τεχνολογίες των άλλων χωρών. Αυτά τα πρότυπα και τεχνολογίες μπορεί να παρουσιάζουν μικρές διαφορές μεταξύ τους, αλλά αυτό που έχει σημασία είναι η ασφάλεια του προϊόντος και όχι ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται ο στόχος αυτός. Η ενιαία αγορά κατέργησε τους φραγμούς στην επέκταση των επιχειρήσεων που παρέχουν υπηρεσίες πέρα από τα εθνικά σύνορα.

Για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς έγιναν σημαντικά βήματα προς την υιοθέτηση από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρόμοιων γενικά προσεγγίσεων στο δίκαιο των εταιρειών, τους λογιστικούς κανόνες και τους κανόνες πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Οι επιχειρήσεις μπορούν έτσι να δραστηριοποιούνται πιο εύκολα σε όλη την Ένωση και να λειτουργούν όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά. Επίσης, εξαλείφθηκαν προοδευτικά τα τελευταία εμπόδια στην κυκλοφορία του χρήματος διαμέσου των συνόρων, είτε πρόκειται για επενδύσεις επιχειρήσεων, για καταθέσεις, για σπουδές ή για διακοπές.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να εγκαθίστανται ευκολότερα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και να προσφέρουν τραπεζικές υπηρεσίες, ασφαλίσειες και αποταμιευτικά προϊόντα σε άλλες χώρες με ελάχιστες διατυπώσεις. Ταυτόχρονα, έγιναν βήματα ώστε να εξασφαλίζεται

παντού ομοιόμορφη προστασία στους καταναλωτές, ανεξάρτητα από την τράπεζα, τον ασφαλιστή ή την επένδυση που επιλέγουν.

Ο ανταγωνισμός επεκτάθηκε σε κλάδους που ήταν παραδοσιακά μονοπωλιακοί, όπως οι τηλεπικοινωνίες, οι αεροπορικές μεταφορές, οι σιδηροδρομικές μεταφορές, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, το φυσικό αέριο και η ηλεκτρική ενέργεια.

Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται ακόμα. Στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, όλοι οι φραγμοί στον ανταγωνισμό καταργήθηκαν. Οι περισσότερες επιχειρήσεις και πολλά νοικοκυριά μπορούν πλέον να επιλέγουν ελεύθερα προμηθευτή φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού. Οι περιορισμοί στην αποτελεσματική λειτουργία των αεροπορικών εταιρειών εξαλείφθηκαν. Οι αγορές σιδηροδρομικών και ταχυδρομικών υπηρεσιών απελευθερώθηκαν για τις επιχειρήσεις, ενώ έχουν αρχίσει προσπάθειες για το άνοιγμα στον ανταγωνισμό των λιμενικών υπηρεσιών στην Ευρώπη και για μια πιο αποτελεσματική χρήση του ευρωπαϊκού εναέριου χώρου. Όλα αυτά σημαίνουν περισσότερες επιλογές για τους καταναλωτές και χαμηλότερες τιμές

Ο υγιής ανταγωνισμός και οι δυνατότητες για επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην ενιαία αγορά βοηθούν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να διατηρούν ηγετικές θέσεις στην παγκόσμια αγορά. Από τις 100 μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κόσμου, οι 32 είναι από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης ευρωπαϊκές είναι 39 από τις 100 μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες και 27 από τα 100 πιο γνωστά εμπορικά σήματα.

Τα οφέλη του ανταγωνισμού

Η ενιαία αγορά συνέβαλε σημαντικά στην αξιοποίηση του οικονομικού δυναμικού της Ευρώπης. Στη δεκαετία 1992-2002, η ενιαία αγορά πρόσθεσε 1,8 ποσοστιαία μονάδα στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕγχΠ του συνόλου της Ένωσης. Επιπλέον, η ενιαία αγορά:

- στα πρώτα δέκα χρόνια αύξησε την ευημερία κατά 900 δισ. ευρώ — δηλαδή περίπου 6 000 ευρώ για κάθε νοικοκυριό·
- από το 1992 δημιούργησε περίπου 2,5 εκατ. θέσεις εργασίας, που δεν θα υπήρχαν χωρίς το άνοιγμα των συνόρων·
- συνέβαλε στην αύξηση κατά 30 % του εμπορίου μεταποιημένων προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1992, διευρύνοντας έτσι τις δυνατότητες επιλογής του καταναλωτή και ενισχύοντας τον ανταγωνισμό·
- τόνωσε τις άμεσες επενδύσεις στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες το 2000 ήταν δώδεκα φορές υψηλότερες σε σχέση με το 1992·
- ενθάρρυνε τις εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων από τρίτες χώρες·
- ενίσχυσε τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για παράδειγμα, οι εξαγωγές της Ένωσης προς τρίτες χώρες αυξήθηκαν

από το 6,9 % του ΑΕγχΠ της Ένωσης το 1992 στο 11,2 % το 2001·

- επέτρεψε την αποτελεσματικότερη κατανομή των επαγγελματικών προσόντων, καθώς οι πολίτες αξιοποίησαν τη δυνατότητα να εργασθούν σε άλλες χώρες της Ένωσης·
- αύξησε την αγοραστική δύναμη χάρη στις πιέσεις που άσκησε στις τιμές. Το χάσμα μεταξύ υψηλότερων και χαμηλότερων τιμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκε, ενώ ορισμένα αγαθά είναι φθηνότερα σε απόλυτες τιμές.

Οι προσπάθειες συνεχίζονται — προκειμένου ιδίως να ενισχυθεί η ενιαία αγορά υπηρεσιών (που αντιπροσωπεύει το 70 % του ΑΕγχΠ της Ένωσης). Η οικοδόμηση της ενιαίας αγοράς προχωρεί και θα αποφέρει ακόμη περισσότερα οφέλη στο μέλλον.

© Neil Scaife / iStockphoto.com

Στην ενιαία αγορά έχετε περισσότερες επιλογές

Οικονομική και νομισματική ένωση

Πολύ πριν από τη σύνταξη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, οι οικονομολόγοι τόνιζαν ότι οι οικονομίες των κρατών μελών πρέπει να λειτουργήσουν με πιο ομοιόμορφο τρόπο — μια διαδικασία γνωστή σαν σύγκλιση— για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν από κοινού όλο το δυναμικό τους. Η οικονομική και νομισματική ένωση ήταν το επόμενο δύσκολο, αλλά αναγκαίο και επιθυμητό, στάδιο.

Το 1969 η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε σαν στόχο τη δημιουργία έως το 1980 μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE). Η πορεία όμως δεν ήταν εύκολη. Η ύφεση της δεκαετίας του 1970 καθυστέρησε τις εργασίες για την ONE και το ενιαίο νόμισμα, όπως παρέλυσε την πρόοδο και σε μια σειρά άλλους τομείς. Η διαδικασία άρχισε πάλι το 1978, με τη στενότερη συνεργασία σε θέματα συναλλαγματικής πολιτικής και ενεργοποιήθηκε πλήρως το 1988, καταλήγοντας στην ολοκλήρωση του πρώτου από τα τρία στάδια της ONE το 1990.

Έτσι, τη χρονιά εκείνη η Ευρωπαϊκή Ένωση κατάργησε τους τελευταίους περιορισμούς στη μεταφορά χρημάτων από ένα κράτος μέλος σε άλλο, στη μεταβίβαση κεφαλαίων και στην πραγματοποίηση επενδύσεων σε άλλη χώρα της Ένωσης. Κανείς δεν έπρεπε πλέον να συμπληρώσει έντυ-

πα προκειμένου να αγοράσει συνάλλαγμα για τις διακοπές ή τις σπουδές του σε άλλη χώρα.

Τα επόμενα χρόνια επιτεύχθηκε σταδιακά ένας σαφής διαχωρισμός μεταξύ των κυβερνήσεων και των κεντρικών τραπεζών. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούσαν πλέον να προσφεύγουν στην έκδοση χρήματος από τις κεντρικές τράπεζες προκειμένου να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους. Το 1994 άρχισε το δεύτερο στάδιο της ONE, με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου (ENI), δηλαδή του πρόδρομου της σημερινής Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, οι κυβερνήσεις δεσμεύθηκαν να μην ξοδεύουν περισσότερα απ' όσο τους επιτρέπει η οικονομική τους κατάσταση και τέθηκαν ανώτατα όρια στο ύψος του δημόσιου χρέους και του δημοσιονομικού ελλείμματος κάθε χώρας. Οι χώρες της Ένωσης υιοθέτησαν ένα σύστημα «πολυμερούς εποπτείας» για να προλαμβάνουν τις περιπτώσεις στις οποίες οι αποφάσεις δημοσιονομικής πολιτικής ενός κράτους μέλους μπορούν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στις οικονομίες των άλλων κρατών μελών.

Τα κριτήρια του Μάαστριχτ

Το 1992 συμφωνήθηκαν πέντε κριτήρια με τα οποία θα προσδιοριζόταν αν ένα κράτος μέλος είναι έτοιμο να υιοθετήσει το κοινό νόμισμα. Τα κριτήρια αυτά είναι γνωστά ως κριτήρια του Μάαστριχτ, από την πόλη στην οποία υπογράφηκε η Συνθήκη που τα προβλέπει.

Τα κριτήρια αφορούν:

- τη σταθερότητα των τιμών: το ποσοστό πληθωρισμού κάθε κράτους μέλους δεν πρέπει να υπερβαίνει κατά περισσότερο από 1,5 ποσοστιαία μονάδα εκείνο των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα ποσοστά πληθωρισμού τον προηγούμενο χρόνο·
- το δημοσιονομικό έλλειμμα (διαφορά μεταξύ δημοσίων εσόδων και δαπανών): δεν πρέπει γενικά να υπερβαίνει το 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ)·
- το δημόσιο χρέος: το ανώτατο όριο καθορίστηκε στο 60 % του ΑΕγχΠ, αλλά μια χώρα με υψηλότερο λόγο δημόσιου χρέους προς το ΑΕγχΠ μπορεί να υιοθετήσει το ευρώ αν το επίπεδο του δημόσιου χρέους της μειώνεται σταθερά·
- τα μακροπρόθεσμα επιτόκια: δεν πρέπει να υπερβαίνουν κατά περισσότερο από 2 ποσοστιαίες μονάδες τα επιτόκια των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα ποσοστά πληθωρισμού τον προηγούμενο χρόνο·
- τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας: η συναλλαγματική ισοτιμία πρέπει να παραμείνει για δύο χρόνια εντός προκαθορισμένων περιθωρίων διακύμανσης. Τα περιθώρια αυτά είναι εκείνα του ευρωπαϊκού μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών, ένα σύστημα στο οποίο συμμετέχουν προαιρετικά τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συνδέσουν το νόμισμά τους με το ευρώ.

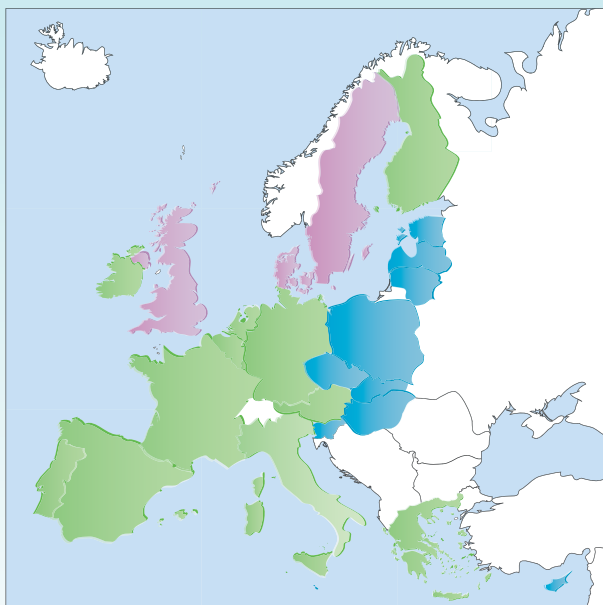
ΟΝΕ: το ξεκίνημα

Η πορεία προς την πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με την εισαγωγή του ευρώ σε έντεκα κράτη μέλη: **Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Φινλανδία.** Η **Ελλάδα**, η οποία αρχικά δεν πληρούσε τα κριτήρια του Μάαστριχτ, ακολούθησε το 2001.

Τρεις χώρες, η **Δανία**, η **Σουηδία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**, αποφάσισαν να μη συμμετάσχουν στο πρώτο κύμα των χωρών που υιοθέτησαν το ευρώ. Αν αποφασίσουν να το υιοθετήσουν αργότερα, θα πρέπει και αυτές να συμμορφωθούν με τα κριτήρια του Μάαστριχτ, όπως και τα νέα κράτη μέλη. Τα νέα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί να υιοθετήσουν το

ευρώ, αλλά όχι πριν το 2006 αφού δεν πληρούν το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

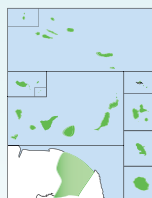
Το ευρώ έγινε το επίσημο νόμισμα των χωρών αυτών από την ημερομηνία που το υιοθέτησαν. Αλλά τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα κυκλοφόρησαν την 1η Ιανουαρίου 2002. Όσοι επιθυμούσαν να πληρώσουν με ευρώ στη μεταβατική αυτή περίοδο έπρεπε να χρησιμοποιήσουν πιστωτική ή χρεωστική κάρτα ή να μεταφέρουν το ποσό μέσω της τράπεζάς τους. Έτσι το ευρώ ήταν αρχικά ένα «εικονικό» νόμισμα και με τη μορφή αυτή χρησιμοποιήθηκε περισσότερο από τις επιχειρήσεις παρά για καθημερινές συναλλαγές.

Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχουν στην ΟΝΕ

- αλλά μόνο δώδεκα χρησιμοποιούν το ευρώ
- Τρεις άλλες προτίμωσαν να μην υιοθετήσουν το ευρώ, τουλάχιστον προς το παρόν
- Τα δέκα νέα μέλη θα υιοθετήσουν το ευρώ αργότερα

Για τα ονόματα των χωρών αυτών και τα εδάφη τους, δείτε το χάρτη στο τέλος του φυλλαδίου.

Τα πλεονεκτήματα του ενιαίου νομίσματος

Το πιο προφανές πλεονέκτημα του ευρώ είναι η ευκολία που παρέχει στους ταξιδιώτες, οι οποίοι απαλλάχθηκαν από την ταλαιπωρία και τα έξοδα αλλαγής νομισμάτων. Το ευρώ διευκολύνει επίσης τη σύγκριση των τιμών. Αυτό είναι θετικό για τον ανταγωνισμό και συμφέρει τους καταναλωτές.

Ωστόσο, οι λόγοι της εισαγωγής του ευρώ είναι πολύ πιο θεμελιώδεις. Ενισχύει την ολοκλήρωση, με μακροπρόθεσμα οφέλη για τον ανταγωνισμό, την ανάπτυξη και την ευημερία, δημιουργώντας ένα περιβάλλον με χαμηλό πληθωρισμό και παρέχοντας στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά.

Το κόστος της μεταφοράς χρημάτων από τις επιχειρήσεις για τις δραστηριότητές τους σε άλλες χώρες έχει μειωθεί. Αυτό τις απαλλάσσει από την ανάγκη να ασφαλίζονται ή να αυξάνουν τα περιθώρια κέρδους τους για να προστατεύονται από τους κινδύνους των συναλλαγματικών διακυμάνσεων. Το κόστος αυτό αποτελούσε ένα «φόρο» που επιβάρυνε την επιχειρηματική δραστηριότητα και έφθανε στο 1 % του ΑΕγχΠ. Τώρα έχει σε μεγάλο βαθμό εξαφανισθεί, εφόσον πάνω από το 80 % των εμπορικών συναλλαγών στην ευρωζώνη γίνονται μεταξύ των χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Οι επιχειρήσεις της ευρωζώνης που συναλλάσσονται με τον υπόλοιπο κόσμο επωφελούνται αυτόματα από το πλεονέκτημα ότι χρησιμοποιούν ένα διεθνές νόμισμα. Μπορούν να προστατεύονται από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις απαιτώντας απλώς από τους πελάτες τους να πληρώσουν σε ευρώ. Η τιμολόγηση σε ευρώ είναι σήμερα πολύ πιο εύκολη από όσο ήταν στο παρελθόν να πεισθεί ένας πελάτης να πληρώσει σε ελληνικές δραχμές ή σε φινλανδικά μάρκα.

Το εμπόριο βοηθά την ανάπτυξη, το ευρώ βοηθά το εμπόριο

ΟΝΕ δεν είναι μόνο το ευρώ

Η οικονομική και νομισματική ένωση συνεπάγεται την τήρηση μιας σειράς κανόνων που είναι γνωστοί σαν σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Σκοπός των κανόνων αυτών είναι να διασφαλίσουν υγιή δημόσια οικονομικά των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προϋπόθεση για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Κάθε χρόνο, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ελέγχουν την τήρηση του συμ-

φώνου. Κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ υποβάλλει τα αναγκαία στοιχεία με τη μορφή ενός προγράμματος σταθερότητας. Οι χώρες που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ καταρτίζουν προγράμματα σύγκλισης, τα οποία περιέχουν επιπλέον πληροφορίες για την τήρηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ.

Επιπλέον, η Επιτροπή ελέγχει συνεχώς αν τα κράτη μέλη επιτυγχάνουν

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης υποχρεώνει όλες τις χώρες της Ένωσης να διατηρούν μεσοπρόθεσμα ισοσκελισμένους ή σχεδόν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Αυτό σημαίνει ότι οι δαπάνες τους δεν πρέπει να ξεπερνούν τα έσοδά τους. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να αποφύγουν τη συσσώρευση χρεών που στο παρελθόν υποχρέωναν τις κυβερνήσεις είτε να αυξάνουν τους φόρους είτε να περιορίζουν τις δαπάνες που προορίζονται για τους πολίτες και τις επενδύσεις.

Όταν η οικονομική ανάπτυξη επιβραδύνεται, τα φορολογικά έσοδα μειώνονται εφόσον οι επιχειρήσεις έχουν λιγότερα κέρδη, οι καταναλωτές περιορίζουν τις δαπάνες τους και οι κυβερνήσεις πρέπει να ξοδεύουν περισσότερα για τα επιδόματα ανεργίας. Σε παρόμοιες συνθήκες δικαιολογείται μια αύξηση του δανεισμού. Ωστόσο, αν η δημοσιονομική τους θέση είναι υγιής, οι κυβερνήσεις έχουν αρκετά περιθώρια ελιγμών για να διατηρήσουν τα ελλείμματά τους κάτω από το 3 % του ΑΕΠ.

Το σύμφωνο δεν είναι άκαμπτο πλαίσιο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπει στις κυβερνήσεις να υπερβούν το όριο του 3 %. Οι οικονομίες μπορεί να περνούν δύσκολες φάσεις χωρίς να ευθύνονται γι' αυτό οι κυβερνήσεις. Απρόβλεπτα γεγονότα μπορεί να κλονίσουν τη διεθνή οικονομία, όπως οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις ΗΠΑ ή η απότομη άνοδος της τιμής του πετρελαίου πριν από τον πόλεμο στο Ιράκ το 2003.

Αν ένα κράτος μέλος παραβεί τους κανόνες του συμφώνου χωρίς σοβαρό λόγο, τού απευθύνονται συστάσεις για να λάβει αμέσως διορθωτικά μέτρα. Διαφορετικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι άλλες χώρες της Ένωσης μπορούν να του επιβάλουν τα μέτρα αυτά. Εάν αυτό δεν είναι αρκετό για να τεθεί εκ νέου υπό έλεγχο η δημοσιονομική του κατάσταση, το κράτος μέλος που δεν συμμορφώνεται πρέπει να προβεί σε άτοκη κατάθεση στην Επιτροπή. Αν και με το μέτρο αυτό δεν πεισθεί το κράτος μέλος να εξυγιάνει την κατάσταση, μπορεί να χάσει οριστικά το ποσό που κατέθεσε. Οι κανόνες αυτοί δικαιολογούνται από το γεγονός ότι ένα υπερβολικό έλλειμμα σε μια χώρα της Ένωσης μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στις υπόλοιπες.

τους στόχους για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας σε όλους τους τομείς, από τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και την ενέργεια έως την έρευνα και ανάπτυξη και τις μεταφορές. Ελέγχει ακόμη αν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αποφάσεων οικονομικής πολιτικής. Επίσης, η Επιτροπή παρακολουθεί την πρόοδο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διευκόλυνση της πρόσβασης όσο το δυνατόν περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας. Πρωταρχικός στόχος είναι η εξασφάλιση μιας διατηρήσιμης ανάπτυξης σε μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η σταθερότητα των τιμών δημιουργεί ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εξασφάλιση αυτής της σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ. Καθορίζει τα επιτόκια που εφαρμόζει στις πράξεις της με τις τράπεζες, και

αυτά με τη σειρά τους αποτελούν σημείο αναφοράς για όλα τα επιτόκια της ευρωζώνης.

Η ΕΚΤ καθορίζει τα επιτόκιά της κατά τρόπο ώστε να διατηρήσει τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Στόχος της είναι να διατηρήσει μεσοπρόθεσμα τον πληθωρισμό κάτω από το 2 %, ώστε να αποφεύγεται τόσο ο κίνδυνος του αποπληθωρισμού όσο και εκείνος του υπερβολικού πληθωρισμού.

Η Τράπεζα διαχειρίζεται επίσης τα συναλλαγματικά αποθέματα της ζώνης του ευρώ και μπορεί να αγοράζει και να πωλεί συνάλλαγμα στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος ώστε να επηρεάζει την ισοτιμία του ευρώ. Ωστόσο, η Κεντρική Τράπεζα δεν έχει προκαθορισμένη άποψη για το κατάλληλο επίπεδο της ισοτιμίας του ευρώ. Η πολιτική της εστιάζεται στον πληθωρισμό.

Με έδρα τη Φραγκφούρτη, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι το επίκεντρο του ευρωπαϊκού συστήματος κεντρικών τραπεζών (ΕΣΚΤ). Όλες οι κεντρικές τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχουν στο ΕΣΚΤ. Αυτό τους επιτρέπει να παρεμβαίνουν για παράδειγμα στην επιλογή της τεχνολογίας που επιτρέπει στις επιχειρήσεις και τις τράπεζες να διακινούν αποτελεσματικά χρήματα σε όλη την Ένωση. Ωστόσο, όταν η ΕΚΤ καθορίζει τα επιτόκια για τη ζώνη του ευρώ, ζητά τη γνώμη μόνο των κεντρικών τραπεζών που συμμετέχουν στη ζώνη αυτή.

Στην ενιαία αγορά έχετε περισσότερες επιλογές

Ο αντίκτυπος του ευρώ

Οι αλλαγές στις χρηματοπιστωτικές αγορές έγιναν αισθητές αμέσως μετά την εισαγωγή του ευρώ σε «εικονική» μορφή το 1999. Στις περισσότερες περιπτώσεις μειώθηκαν αμέσως τα επιτόκια που καταβάλλουν οι κυβερνήσεις της ευρωζώνης για τα χρήματα που δανείζονται. Πράγματι, αφενός οι κυβερνήσεις αυτές λειτουργούσαν πλέον σε ένα σταθερό περιβάλλον χαμηλού πληθωρισμού και χαμηλών επιτοκίων και αφετέρου ο δανεισμός τους γινόταν σε ένα νόμισμα με πολύ υψηλή ρευστότητα, δηλαδή ένα νόμισμα για το οποίο υπάρχουν πάντα πολλοί αγοραστές και πωλητές. Οι πιέσεις από την πλευρά της ζήτησης διατηρούν τα επιτόκια σε ανταγωνιστικά επίπεδα. Τα χαμηλά επιτόκια μειώνουν το κόστος αποπληρωμής του χρέους και αφήνουν περισσότερα περιθώρια στις κυβερνήσεις για να μειώσουν τους φόρους ή να διαθέσουν περισσότερους πόρους στην υγεία, στις συντάξεις, στις κοινωνικές παροχές ή τις υποδομές.

Οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές ωφελούνται επίσης, εφόσον τα χαμηλά επιτόκια μειώνουν το κόστος των επενδύσεων για τις επιχειρήσεις και των ενυπόθηκων δανείων για τους αγοραστές ακινήτων.

Τα οφέλη δεν περιορίζονται μόνο στη ζώνη του ευρώ

Από τα πλεονεκτήματα του νέου διεθνούς νομίσματος δεν επωφελούνται μόνον οι κυβερνήσεις των χωρών της ευρωζώνης. Και άλλες

χώρες, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και εκτός αυτής, δανείζονται επίσης σε ευρώ. Μπορούν να αποκομίσουν και αυτές ορισμένα από τα οφέλη αυτά, εφόσον το ευρώ αποτελεί ένα ρευστό και διεθνώς αναγνωρισμένο νόμισμα. Οι χώρες αυτές επιδιώκουν επίσης συχνά να διαφοροποιήσουν τα διαθέσιμά τους σε συνάλλαγμα και το ευρώ αποτελεί ένα επιπλέον διεθνές νόμισμα για το σκοπό αυτό. Τέλος, οι κεντρικές τράπεζες χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο το ευρώ παράλληλα με το δολάριο σαν αποθεματικό νόμισμα, δηλαδή σαν απόθεμα μετατρέψιμου νομίσματος για περιπτώσεις νομισματικών κρίσεων.

Χαμηλότερα επιτόκια σημαίνουν φθηνότερα ενυπόθηκα δάνεια

© Bildfoto.com

Χαρτονομίσματα και κέρματα: το ευρώ γίνεται πραγματικότητα

Για το ευρύ κοινό, η οικονομική και νομισματική ένωση έγινε απτή πραγματικότητα μόνον όταν κυκλοφόρησαν τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2002. Υπάρχουν χαρτονομίσματα με επτά διαφορετικές αξίες και κέρματα με οκτώ διαφορετικές αξίες. Κάθε κέρμα έχει στη μία όψη του μια ευρωπαϊκή παράσταση και στην άλλη ένα σύμβολο της χώρας στην οποία εκδόθηκε, ενώ τα χαρτονομίσματα δεν έχουν εθνικά σύμβολα. Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ευρώ, ανεξάρτητα από τον τόπο έκδοσής τους, μπορούν να χρησιμοποιούνται παντού στη ζώνη του ευρώ καθώς και σε ορισμένες άλλες χώρες.

Μόλις οι πολίτες των δώδεκα χωρών της ευρωζώνης πήραν στα χέρια τους το νέο νόμισμα, διαπίστωσαν πόσο διευκολύνει τα ταξίδια τους και αυξάνει την αγοραστική τους δύναμη. Πριν από την εισαγωγή του ευρώ, τα έξοδα αλλαγής νομισμάτων μπορούσαν να φθάσουν στο 1 % του κόστους των διακοπών τους, ή σε πολύ περισσότερο αν ήθελαν να επισκεφθούν περισσότερες χώρες αλλάζοντας κάθε φορά μικρά ποσά. Επίσης, το ευρώ επιτρέπει στους καταναλωτές να συγκρίνουν τις τιμές και να κάνουν «έξυπνες» αγορές εκεί που τα προϊόντα είναι φθηνότερα.

Όλες αυτές οι αλλαγές διευκολύνθηκαν από τους κοινοτικούς κανόνες για τα έξοδα ανάληψης μετρητών σε ευρώ από αυτόματες μηχανές, τις πληρωμές με πιστωτικές κάρτες και τη μεταφορά ποσών ευρώ σε άλλες χώρες. Τα έξοδα αυτά έχουν μειωθεί σημαντικά και σε κάποιες περιπτώσεις έχουν καταργηθεί εντελώς.

Τα κέρματα ευρώ απεικονίζουν την ενότητα αλλά και τη διαφορετικότητα της Ευρώπης: κάθε νόμισμα έχει σε μια από τις δύο όψεις μια εθνική παράσταση

Τι πρέπει ακόμη να γίνει

Η ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση ακολούθησε μια σειρά από λογικά βήματα. Ήταν προφανές ότι για την αξιοποίηση όλου του δυναμικού της τελωνειακής ένωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειαζόταν μια ενιαία αγορά. Και για πολλές χώρες, ενιαία αγορά σημαίνει κυρίως ενιαίο νόμισμα στις συναλλαγές.

Οστόσο, πολλά πρέπει ακόμη να γίνουν. Πρέπει ιδίως να ανακτήσει τη δυναμική της η ενιαία αγορά υπηρεσιών και να προωθηθεί η ψηφιακή οικονομία, η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία. Πρέπει επίσης να αντιμετωπισθούν οι πιέσεις που απειλούν τη δημοσιονομική πειθαρχία.

Ολοκλήρωση των εργασιών στον τομέα των υπηρεσιών

Η περαιτέρω ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα έχει απτά οφέλη. Για παράδειγμα, αν είναι πιο εύκολο για τις επιχειρήσεις να εκδίδουν μετοχές και ομόλογα αντί να δανείζονται, μπορεί να εξοικονομηθεί 0,3 % του ΑΕγχΠ. Η δημιουργία μιας πραγματικά ενιαίας αγοράς μετοχικών τίτλων θα αύξανε το ΑΕγχΠ κατά 1,1 % τουλάχιστον και την απασχόληση κατά μισή ποσοστιαία μονάδα. Εάν οι τραπεζικές αγορές ήταν πραγματικά ενοποιημένες, θα εξοικονομούσαμε 1,5 % του ΑΕγχΠ. Έχουν ήδη γίνει πολλά. Όσα απομένουν θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το 2005.

Υπάρχουν ακόμη διοικητικά εμπόδια στις συναλλαγές και σε άλλους τομείς υπηρεσιών και η Επιτροπή ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να τα ξεπερνούν υιοθετώντας ευρωπαϊ-

κούς κώδικες συμπεριφοράς. Παροτρύνει επίσης τον δημόσιο τομέα να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για να προσελκύει επιχειρήσεις από άλλες χώρες στις διαδικασίες υποβολής προσφορών για προϊόντα και υπηρεσίες. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού με τον τρόπο αυτό μπορεί να μειώσει τις δημόσιες δαπάνες κατά 1 %.

Αξιοποίηση του ψηφιακού δυναμικού

Εξίσου ζωτική σημασία για τη διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης έχει η εκμετάλλευση του ψηφιακού δυναμικού της Ευρώπης. Οι κυβερνήσεις της Ένωσης έχουν ήδη συμφωνήσει να εξασφαλίσουν φθηνότερη, ταχύτερη και ασφαλέστερη πρόσβαση στο Διαδίκτυο και να πραγματοποιήσουν σημαντικές επενδύσεις για να αποκτήσουν οι πολίτες δεξιότητες στη χρήση του. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί επίσης να ενθαρρύνει δικτυακές δραστηριότητες, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι διοικητικές και ιατρικές υπηρεσίες σε ανοικτή γραμμή, τη διάδοση του ευρωπαϊκού περιεχομένου στο Διαδίκτυο και τη χρήση «έξυπνων» τεχνολογιών για τα κυκλοφοριακά προβλήματα.

Τόνωση της επιχειρηματικότητας

Είναι σημαντικό να αλλάξουν οι νοοτροπίες και να εξαλειφθούν οι φραγμοί στη δημιουργία και την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων. Στον τομέα αυτό, οι Ευρωπαίοι υστερούν σε σχέση με τους Αμερικανούς: προτιμούν τη μισθωτή εργασία από την αυτοαπασχόληση, παρόλο που όσοι

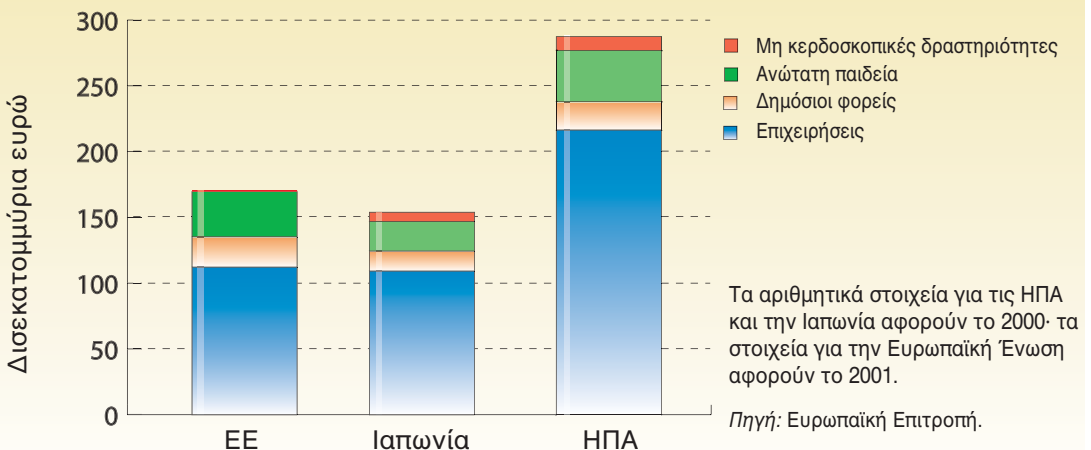
έχουν δική τους επιχείρηση αντλούν μεγαλύτερη ικανοποίηση από την εργασία τους.

Οι νέες επιχειρήσεις στην Ευρώπη αναπτύσσονται συνήθως με πιο αργούς ρυθμούς απ' ό,τι στις ΗΠΑ. Αυτό οφείλεται κυρίως στα εμπόδια στην καινοτομία: γραφειοκρατία, δυσχέρεια δανεισμού για τη χρηματοδότηση νέων επιχειρήσεων και υψηλό κόστος απόκτησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί μέτρα για την αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων, ιδίως με τον περιορισμό των διοικητικών διατυπώσεων, τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε κεφάλαια εκκίνησης και την καθιέρωση λιγότερου δαπανηρού και πιο αποτελεσματικού συστήματος για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Κάλυψη της τεχνολογικής υστέρησης

Τέλος, πρωταρχική σημασία έχει η κάλυψη της τεχνολογικής υστέρησης έναντι των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ξοδεύει λιγότερο από το 2 % του ΑΕγχΠ για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, ενώ η Ιαπωνία ξοδεύει πάνω από 3 % και οι ΗΠΑ είναι πολύ κοντά στο επίπεδο της Ιαπωνίας. Στην ΕΕ, η υψηλή τεχνολογία αντιπροσωπεύει το 10,1 % της προστιθέμενης αξίας, έναντι 13,8 % στην Ιαπωνία και 25,8 % στις ΗΠΑ. Οι δαπάνες για την τεχνολογία της πληροφορίας και των επικοινωνιών ανέρχονται στο 6,93 % του ΑΕγχΠ στην ΕΕ, 8,22 % στις ΗΠΑ και 8,98 % στην Ιαπωνία.

Επενδύσεις των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου στην έρευνα και ανάπτυξη

Χτίζοντας το μέλλον

Όσο περισσότερο καθυστερεί η αξιοποίηση του δυναμικού και η επίτευξη της πρόσθετης ανάπτυξης που θα προκύψει από αυτό, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η πίεση στα δημόσια οικονομικά, εφόσον μόνο μια ευημερούσα οικονομία μπορεί να εξασφαλίσει στις κυβερνήσεις τα φορολογικά έσοδα που χρειάζονται για να χρηματοδοτήσουν τις δημόσιες υπηρεσίες και τις συντάξεις.

Οι κυβερνήσεις δυσκολεύονται ολοένα και περισσότερο να πληρώσουν τις συντάξεις και τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης, καθώς το προσδόκιμο ζωής αυξάνεται, οι εργαζόμενοι συνταξιοδοτούνται σε μικρότερη ηλικία, η γεννητικότητα μειώνεται και, παράλληλα, αυξάνονται οι προσδοκίες ότι τα τεχνολογικά επιτεύγματα στον τομέα της ιατρικής θα είναι προσιτά σε όλο τον κόσμο. Οι συντάξεις και η υγειονομική περίθαλψη των ηλικιωμένων χρηματοδοτούνται από τις εισφορές εκείνων που εργάζονται. Σήμερα στην Ευρώπη σε κάθε συνταξιούχο αντιστοιχούν τέσσερα άτομα σε εργάσιμη ηλικία, αλλά μέχρι το 2040 η αναλογία θα είναι 2 προς 1.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι η μόνη που αντιμετωπίζει τις προκλήσεις αυτές, αλλά γι' αυτήν το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο αφού οι ευρωπαϊκοί δείκτες γεννήσεων είναι από τους χαμηλότερους στον κόσμο και το προσδόκιμο ζωής από τα υψηλότερα. Τα ευρωπαϊκά συστήματα συνταξιοδότησης και υγειονομικής περίθαλψης είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένα και οι κυβερνήσεις θέλουν να διατηρήσουν την κάλυψη που προσφέρουν τα συστήματα αυτά σε όλους τους πολίτες ως χαρακτηριστικό γνώρισμα των ευρωπαϊκών οικονομιών. Ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας αποτελεί σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής και οικονομικής κληρονομιάς της Ένωσης. Χάρη στην οικονομική ανάπτυξη, οι μελλο-

ντικές γενεές θα επωφεληθούν και αυτές από την κληρονομιά αυτή. Για να αναλάβουν τις δαπάνες αυτές, οι κυβερνήσεις πρέπει να θέσουν σαν στόχο την ανάπτυξη — εκσυγχρονίζοντας την ευρωπαϊκή οικονομία, προωθώντας την ενοποίηση και εφαρμόζοντας υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές. Πιο αποτελεσματικές χρηματοπιστωτικές αγορές χωρίς σύνορα θα επιτρέψουν στις κυβερνήσεις και τους πολίτες να μεγιστοποιούν την απόδοση των χρημάτων τους. Αν όλες οι προσπάθειες έχουν σαν στόχο την ανάπτυξη και την αύξηση των θέσεων εργασίας, οι κυβερνήσεις θα εξασφαλίσουν τα φορολογικά έσοδα που χρειάζονται για τις συντάξεις, την υγειονομική περίθαλψη και τα άλλα μέτρα κοινωνικής προστασίας.

Να επενδύσουμε στους ανθρώπους

Για την Ένωση, η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας δεν αποτελούν αυτοσκοπούς. Η ανάπτυ-

Η ανάπτυξη θα πληρώσει τη σύνταξή της και την υγειονομική της περίθαλψη

© David Diller / FRANKEDJAS.COM

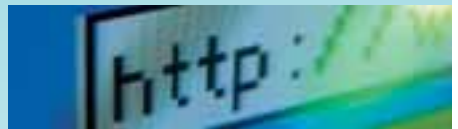
ξη πρέπει να είναι διατηρήσιμη και να αποσκοπεί στη μακροπρόθεσμη ευημερία των πολιτών και στην προστασία του περιβάλλοντός τους. Επιπλέον, οι πολίτες έχουν κάθε δικαίωμα να έχουν ποιοτικές συνθήκες εργασίας και διευκολύνσεις όπως η μέριμνα για τα παιδιά. Αυτοί είναι βασικοί άξονες της πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ίδιο ισχύει για την ισότητα ευκαιριών. Η διατήρηση κατάλληλης ισορροπίας ανάμεσα στην εργασία και τις άλλες πτυχές της ζωής αποτελεί διακηρυγμένο στόχο της Ένωσης.

Οι άνθρωποι είναι ο μεγαλύτερος πλούτος της Ευρώπης. Αυτό αναγνωρίστηκε και από τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Λισσαβόνα το 2000, όταν έθεσαν τους στρατηγικούς στόχους για τη δεκαετία που

διανύουμε. Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και η δημιουργία ενεργού και δυναμικού κράτους πρόνοιας έχουν εξίσου καθοριστική σημασία για να εξασφαλίσει η Ευρώπη μια θέση στη νέα οικονομία της γνώσης όσο και η οικονομική, η χρηματοπιστωτική και η νομισματική ολοκλήρωση ή η προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Αν η έμφαση δοθεί στον άνθρωπο, η νέα οικονομία που αρχίζει να διαμορφώνεται θα αποτελέσει παράγοντα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό είναι ακόμα πιο καθοριστική σήμερα, που η Ένωση προσπαθεί να επιτύχει το στόχο της ανάπτυξης και να γίνει μέχρι το 2010 η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο.

Άλλες πηγές ενημέρωσης

Περισσότερα για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον τρόπο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την οικονομική διαχείριση των κρατών μελών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

europa.eu.int/comm/economy_finance/index_en.htm

Περισσότερες βασικές πληροφορίες για την οικονομική και νομισματική ένωση δίνονται στον δικτυακό τόπο:

ue.eu.int/emu/el/index.htm

Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

europa.eu.int/comm/publications/booklets/eu_glance/21/index_el.htm

Περισσότερες πληροφορίες για το ευρώ στους δικτυακούς τόπους:

www.euro.ecb.int και www.europa.eu.int/euro

Για τα επόμενα στάδια της ολοκλήρωσης:

- Ενιαία ευρωπαϊκή αγορά: **europa.eu.int/pol/singl/index_en.htm**
- Κοινωνία της πληροφορίας: **europa.eu.int/pol/infso/index_el.htm**
- Έρευνα και ανάπτυξη: **europa.eu.int/pol/rd/index_el.htm**

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στόχος: η ανάπτυξη

Η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σειρά *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2004 — 22 σ. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 92-894-6142-X

Η οικονομική και κοινωνική πρόοδος και οι συνεχείς βελτιώσεις των συνθηκών ζωής και εργασίας αποτελούν θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την εμπειρία των τελευταίων πέντε δεκαετιών προκύπτει σαφώς ότι η οικονομική ενοποίηση (κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών, χρημάτων και προσώπων) δημιουργεί στην Ευρώπη τις καλύτερες προϋποθέσεις για περισσότερες θέσεις εργασίας και διατηρήσιμη ανάπτυξη. Τα επιτεύγματα είναι ήδη πολλά: πρώτα η τελωνειακή ένωση, στη συνέχεια η ενιαία αγορά και, πιο πρόσφατα, η οικονομική και νομισματική ένωση (ONE).

Ωστόσο, στην πορεία αυτή η ONE και το ευρώ αποτελούσαν σταθμούς, όχι προορισμούς. Πολλά πρέπει να γίνουν ακόμη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταργήσει και τα τελευταία εμπόδια που περιορίζουν ακόμα μέσα στα εθνικά σύνορα την έρευνα, την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η προώθηση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και του προγράμματος δράσης eEurope θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την οικονομία και θα συμβάλει έτσι στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και στην προστασία των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας.

Άλλες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Πληροφορίες σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχονται από το Internet, μέσω του εξυπηρετητή Ευροπα (<http://europa.eu.int>).

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφόρησης της ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πιο κοντινού σε σας κέντρου στον εξής δικτυακό τόπο: europa.eu.int/comm/relays/index_el.

Η EUROPE DIRECT είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνείτε με την υπηρεσία αυτή καλώντας τον αριθμό ατελούς κλήσης: **00 800 6 7 8 9 10 11** [ή τηλεφωνώντας με πληρωμή στον αριθμό (32-2) 299 96 96 όταν βρίσκεσθε εκτός της ΕΕ] ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω europa.eu.int/

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
ΤΘ 30284,
GR-106 74 Αθήνα
Τηλ. (30-10) 72 72 100
Φαξ (30-10) 72 44 620
Internet: www.ee.gr
E-mail: Burath@cec.eu.int

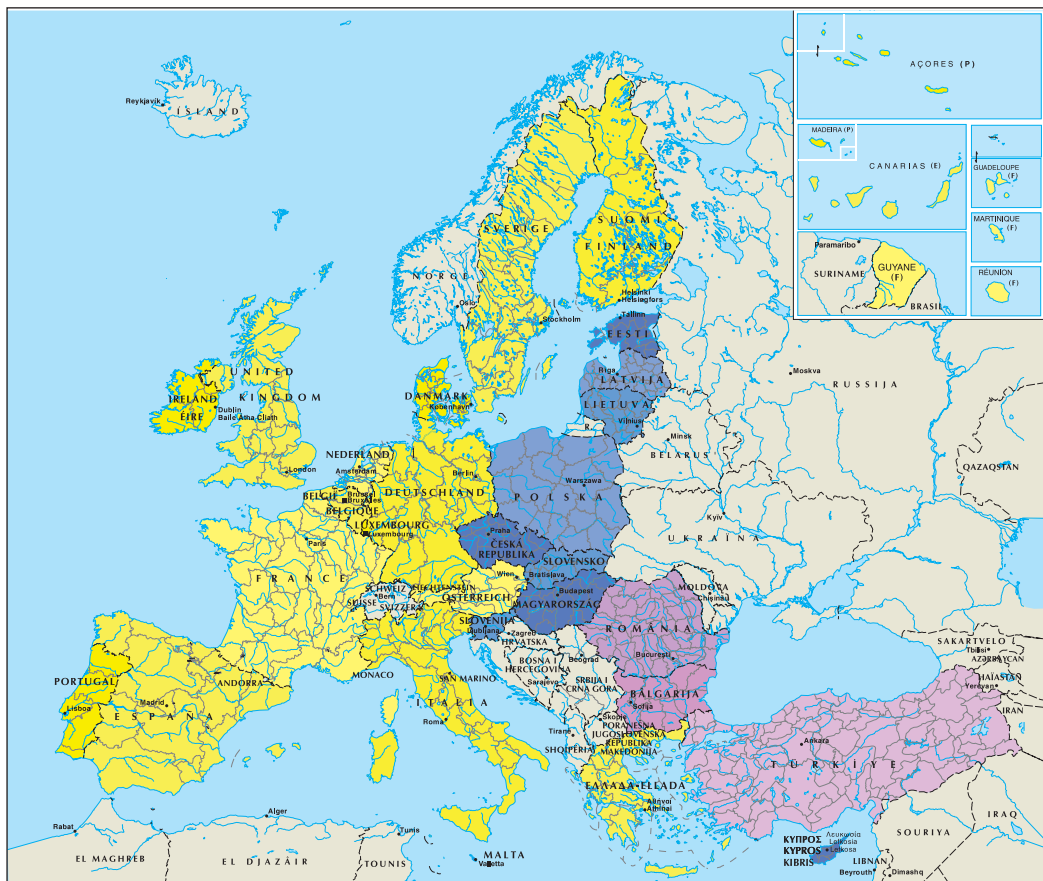
ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Γραφείο για την Ελλάδα
Λεωφόρος Αμαλίας 8
GR-105 57 Αθήνα
Τηλ. (30-10) 33 11 541-47
Φαξ (30-10) 33 11 540
Internet: www.europarl.eu.int
E-mail: EPAthina@europarl.eu.int

Γραφεία της Επιτροπής υπάρχουν και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

- Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Νέα κράτη μέλη που θα προσχωρήσουν το 2004
- Υποψήφιες χώρες

Κατάσταση 2003

Η οικονομική και κοινωνική πρόοδος και οι συνεχείς βελτιώσεις των συνθηκών ζωής και εργασίας αποτελούν θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την εμπειρία των τελευταίων πέντε δεκαετιών προκύπτει σαφώς ότι η οικονομική ενοποίηση (κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών, χρημάτων και προσώπων) δημιουργεί στην Ευρώπη τις καλύτερες προϋποθέσεις για περισσότερες θέσεις εργασίας και διατηρήσιμη ανάπτυξη. Τα επιτεύγματα είναι ήδη πολλά: πρώτα η τελωνειακή ένωση, στη συνέχεια η ενιαία αγορά και, πιο πρόσφατα, η οικονομική και νομισματική ένωση (ONE).

Ωστόσο, στην πορεία αυτή η ONE και το ευρώ αποτελούσαν σταθμούς, όχι προορισμούς. Πολλά πρέπει να γίνουν ακόμη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταργήσει και τα τελευταία εμπόδια που περιορίζουν ακόμα μέσα στα εθνικά σύνορα την έρευνα, την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η προώθηση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και του προγράμματος δράσης eEurope θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την οικονομία και θα συμβάλει έτσι στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και στην προστασία των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας.

